

Slitet bakom en musikvideo

Två och ett halvt dygns slit för en två och en halv minuter lång musikvideo. Futtig utdelning kan tyckas, men gänget på produktionsbolaget Spader Knekt håller inte med. De vet vad musikvideoproduktion innebär och fick pressa ihop tidsschemat maximalt för att hinna göra Speed of sound enterprises video Young Girl så snabbt.

Det är i slutet av mars månad och temperaturen verkar inte kunna bestämma sig. Ena dagen är det minusgrader, nästa är det vår i luften. Det nyckfulla vädret är dock det minsta av Spader Knekts problem. Rockbandet Speed of sound enterprise, med medlemmar från gamla Sator och De lyckliga kompisarna, har givit dem i uppdrag att göra en video åt den radiovänliga singeln Young Girl - och nu är det bråttom. Med en budget på 170 000 kronor får saker och ting gå snett, men inte alltför snett. De tajta tidsramarna måste hållas och inte en krona för mycket får läggas ut. Inte ens när det handlar om löner.

- Nej, många i teamet jobbar nästan gratis, säger producenten Nisse Ljunggren och ser lite trött ut. Vissa måste man betala, som till exempel teknikerna, men jag själv och regissören och ett antal personer till får inte mycket pengar alls. Vi gör det här för att det kan leda till reklamfilmsjobb och för att det är kul.

Nisse har bott i London fram tills ganska nyligen och när han skulle anställa filmteamet fick han till stor del lita på tips från andra. Det visade sig vara bra tips och ingen av de anställda misskötte sitt jobb, utan var tvärtom nästan överambitiösa. Scenografen Johan Junker slutförde till exempel den viktigaste delen av sitt arbete innan filmningen ens hade börjat. Ändå stannade han på plats dygnet runt och hjälpte till med att bära instrument, köra skåpbilar och liknande. Killarna i Speed of sound enterprise märkte detta och kände stort förtroende för filmteamet.

- Ja, jag litar på dem. De kan sina saker, det märks. Och sedan är det många som tycker att vi borde ha åsikter om hur videon ska se ut. Varför skulle vi ha det egentligen? Vi står ju för musiken. Det är filmkillarna som gör videon. Vi gillade grundidén och sedan gör vi vad vi blir tillsagda, kommenterar Joakim Levin, trummis.

Regissören Filip Tellander ger en likartad bild av hur det går till efter att grundidén är framlagd. Han skrev manuset en vecka innan inspelningsstart och presenterade det i form av ett kort återberättande av handlingen samt en storyboard, där handlingen skissas i bilder ungefär som i en serietidning. När skivbolaget och bandet givit sitt godkännande är det upp till Spader Knekt att förverkliga idén på vilket sätt de vill, så länge slutprodukten i allt väsentligt stämmer med skissen och så länge budgeten inte spräcks.

Dag 1

Muskelarbete. Dagen ägnas åt att rigga scenen, fixa ljussättning och liknande hantverkspysslar. Platsen är YFO Studios som ligger i den något skabbiga södra Hammarbyhamnen i Stockholm. Spader Knekt har hyrt in sig i en av studiolokalerna och jobbar febrilt för att hålla effektiviteten på max. Det är nämligen nu det hela börjar på allvar, främst för att det i och med studiohyran börjar ticka pengar.

- Vi kunde inte rigga prylarna i god tid och sedan gå hem. Då hade studioutrymmet kostat för mycket. Vi blev tvungna att fixa det här så tätt inpå filmningsstart som möjligt och sedan ligga i startgrupparna för att sätta igång följande dag, berättar Filip.

Den scen som ska riggas är ett nästan kvadratisk rum med den fjärde väggen borttagen. Väggarna är klädda i en röd sammetstapet som jag själv upplever som lite westernporrig, men som enligt scenografen är ”en tuff men ändå lyxig fransk 1700-talstapet”. Golvet täcks av en heltäckande beige matta och på ena kulissväggen syns en vitmålad dörr. En ganska besynnerlig scen kan tyckas, om man inte känner till dess funktion.

Det ska föreställa ett rum hemma hos en vän till den 17-åriga tjej som pryder omslaget till Speed of sound enterprises skiva. Videon har nämligen en skissartad story om att tjejen är på en röjig hemmafest där bandet står och spelar. Efter ett tag tröttnar hon, stjälar ett par bilnycklar och ger sig iväg i en vräkig amerikanare. Hon lyckas emellertid inte bli av med bandet som plötsligt står på flaket till en lastbil som kör bredvid henne. Scenbyggnaden på flaket ska bli en kopia av den inomhusscenen som byggts upp i studion, vilket ska ge en lätt surrealistisk effekt då inomhus- och utomhusscener växlas om vartannat.

Snickare och tekniker kämpar på i studion till sent på kvällen då de slutligen är klara. Denna första dag hålls tidsschemat riktigt bra, men det blir ändå inte många timmars sömn innan det är dags att ses igen klockan sju nästa - eller rättare sagt samma - morgon.

Dag 2

Dag 2 är tänkt att användas till inomhustagningarna. Efter dagens slut ska varenda pinal vara borttagen från studion och det ska inte finnas något behov av att komma tillbaka. Jag själv dyker upp strax efter klockan sexton och möts av en nästan kväljande värme. Eftersom rummet ska vara höljt i dunkel har man blivit tvungen att hänga upp jättelika skynken framför fönstren. Och när solens strålar belyser det svarta tyget så förvandlas studion till en jättelik bakugn.

Trots hettan och trots att alla har varit igång sedan tidig morgon visar filmteamet inte upp några trötthetstecken. Regissören Filip sitter i en stol i mitten av rummet och har en tv-monitor på ett bord bredvid sig. Framför scenen står en enorm fläkt som ska blåsa in rökmaskinens ångor mot bandet och på en besynnerlig vagnkonstruktion sitter en fotograf. Hans filmkamera är monterad på en drygt meterlång hävarm som är fäst i vagnen, vilket gör att det går att filma rullande samt att panorera i höjdlid och sidled samtidigt. Längst bak i rummet hukar sig en spenslig figur över en stor metallkub med ett ormbö av sladdar på baksidan. Det är ljudkillen, vars uppgift är att starta, stoppa och tajma den musik som bandet ska spela till. Det är förstås frågan om playback. Att spela in instrumenten live i studion vore en omöjlighet. Men för att ge bandet en känsla av att det faktiskt händer något när de studsar omkring och vevar på sina instrument, och för att det ska bli perfekt synkroniserat, så spelas låten på mycket hög volym. Faktiskt så hög att det nästan känns som en riktig konsert.

Inspelningssegmenten är korta. Mycket korta. Ofta handlar det bara om några enstaka ögonblick och som mest kommer man upp i femton, tjugo sekunder. Däremellan ska kameravinklar justeras, bandet ska sminkas, ljuset ska ändras, med mera. Dessutom ska regissören få en chans att dubbelkolla tagningen i sin monitor. Faktum är att Filip vänder blicken mot bildskärmen även så fort kamerorna börjar rulla. Det är ju nämligen så det kommer att se ut. Om någon pajas skulle få för sig att skoja till det utanför bild så vore det samma sak som om det aldrig hade hänt. Under hela inspelningen är det för övrigt bara den bandmedlem som ska vara i bild som blir inkallad i studion. Resten av gänget sitter i

en soffa strax utanför och snackar. Ändå blir slutintrycket - efter klippning och redigering - att hela bandet är närvarande hela tiden. Movie Magic kallas det.

Plötsligt, medan teamet är i färd med att filma basisten i närbild, så hörs ett ljud från en maskin framför scenen. Alla stannar upp. ”Det är crackern”, säger någon. ”Jaså, crackern”, ”Aj då, crackern la av”. Crackern? Långt senare får jag veta att ”crackern” betyder ”rökmaskinen”. Det är inte heller det enda fackuttrycket som cirkulerar. I inspelningsplanen står det till exempel ”bandet sprayas med tele från rundräls”. Rena grekiskan för den oinvidde, men i ett sällskap som detta tycks alla veta att det betyder att bandet filmas i närbild från en kamera som är monterad på ett spår. Hursomhelst leder crackerns sammanbrott till en välbehövlig paus. Alla tar sig något att dricka och efter ett tag gurglar maskinen till. Den är redo att användas igen. Frågan är hur man behåller sitt lugn när crackers går sönder och monitorer lägger av (när det händer ger Filip monitorn en vänlig klapp, ungefär som en amatörreparatör)?

- Man lär sig, säger Filip. Saker går sönder. Det är inte mycket att göra.

Dag 3

- En kran, säger producenten Nisse kort när jag frågar om det finns något de hade velat ha, men som budgeten inte tillåtit.

En kran hade hjälpt teamet att filma saker och ting uppifrån under inspelningsens tredje och sista dag, då utomhusscenerna står på schemat. När de nu inte har någon sådan tvingas de stryka en del av Filips coola manusidéer. Synd, men inte någon katastrof. Alla inblandade är vana vid att improvisera. När det är dags att filma hur tjejen i huvudrollen springer ut från partyhuset och hoppar in i bilen, så löser man det hela genom att baxa upp kameran på taket av en skåpbil. Primitivt, men effektivt.

Vi befinner oss i det ganska glesbefolkade området Västberga söder om Stockholm. Utrustningen är riggad kring fronten av ett privathus som en snäll familj har lånat ut för ändamålet. Vädret verkar ha bestämt sig för att djävlas och har pressat ned temperaturen till nollstrecket. Inte helt bra med tanke på att det ska föreställa svensk sommar i videon, vilket innebär tunnklätt och kortärmat för aktörerna. Alla hanterar ändå situationen förvånansvärt väl och medan tysta och fokuserade stockholmare kollar kameravinklar så värms teamet av bandets avslappnade Göteborgsstil.

- De är underbara, kommenterar Filip. De är ständigt på gott humör, även in på småtimmarna.

Tjejen som spelar huvudrollen håller också hon humöret uppe, trots att hon tvingas köra bil utan att tidigare ha suttit bakom en ratt. En snabblektion tidigare på dagen är allt hon fått, men det lär väl räcka för att hon ska kunna köra hundra meter, är den allmänna uppfattningen. Helt säkert verkar dock ingen vara, för när det plötsligt dyker upp en buss på den väg hon ska köra ut på blir det kalabalik. Alla kastar sig framför bilen och viftar med armarna, denna gång i onödan. Den unga damen bromsar i god tid.

Nästa scen spelas in på en övergiven parkeringsplats ett femtiotal meter från huset. Här ska bandet enligt manuset hänga vid bilen och ragga på ett par statisttjejer. Gitarristen Daniel kliver fram till en av dem och griper tag i henne som om hon vore en säck potatis. Alla skrattar och Nisse tvingas demonstrera hur en kvinna ska tas. Denna scen klipps senare bort från slutprodukten, men inte på grund av Daniels lilla fadäs.

- Ha, ha, nej då. Han skötte sig bra. Jag tyckte bara att scenen inte behövdes, skrattar Filip när jag frågar om incidenten.

Tiden flyr hastigt och när det är dags att filma flaksekvenserna har klockan hunnit bli tre på natten. Då upptäcks det självklart att den körsträcka som teamet valt ut tidigare just

i natt är fullproppad med parkerade långtradare. Det blir snabbt uppenbart att det inte kommer att gå att köra kamerabil, amerikanare och flakbil i bredd. Därför får man hålla tillgodo med en kortare vägsträcka. En liten tid och några enstaka tagningar senare uppstår nästa problem; amerikanaren stannar och vägrar att starta igen. Ytterligare några streck får dras i manuset, men tack och lov hinner kamerakillarna få med det viktigaste.

- Det var ändå kämpigt ett tag där, säger trummisen Joakim efteråt. Speciellt när det kom en polisbil. Poliserna såg otroligt förvånade ut. Men de körde bara förbi till slut. Joakim hade emellertid inte behövt oroa sig. Lagens långa arm kan verka hotfull, men teamet hade fixat tillstånd för att köra på vägsnutten i fråga och hade alla papper med sig. Även turen hade de med sig denna kväll, för inget missöde blev så stort att projektet havererade.

Ett par dagar senare frågar jag Filip om ett par manusidéer som inte överlevde. Bland annat skulle en papperspåse komma blåsande och fastna på mikrofonen och små partiklar skulle flyga förbi i hög hastighet. Filip svarar med en verbal axelryckning:

- Äh, sånt där är lyxdetaljer. Sånt kan man inte räkna med att kunna fixa, helt enkelt. Och det märks att han är nöjd. Här finns inget utrymme för pedantfasoner. Det handlar ju om rock 'n roll.

Peter Wiholm